

STALNI SUDSKI VJEŠTAK

KREŠIMIR ANTULOV

F. KUHAČA 8

43000 BJELOVAR

Stečajni upravitelj

Josip Pećarić

**Predmet: Očitovanje i usklađenje izrađenih Elaborata procjene
Tržišne vrijednosti osnovnih sredstava – pokretne imovine**

Dana 08.travnja 2024 godine obratio mi se stečajni upravitelj gosp. Josip Pećarić, vezano za potrebu procjene strojeva dužnika KAMIN PROIZVODNJA d.o.o. u stečaju, OIB 74475778829, Buzinski prilaz 10 BUZIN, a koji strojevi se nalaze u Donjem Miholjcu. U e- mailu dostavio mi je i popis osnovnih sredstava koje treba procijeniti. Na popisu su bile iskazane i nabavne vrijednosti strojeva u Eurima.

Dana 22.04.2024 godine u razgovoru sa direktorom tvrtke zatražio sam i računovodstveni registar osnovnih sredstava.

U obilasku i pokazivanju gdje se osnovna sredstva nalaze pomagao mi je i rukovoditelj proizvodnje gosp. Hrvoje Drašković.

Obišli smo 4 lokacije gdje su stacionirana osnovna sredstva i to:

1. JANJEVO – Donji Miholjac
2. MAJUR – Donji Miholjac
3. BOROVO – Donji Miholjac
4. VAJSLO – Mađarska

Pregledavajući osnovna sredstva uvjerio sam se da su to većinom osnovna sredstva koja su proizvedena prije 50 – 60 godina. Na takovim strojevima potrebno je za svaki stroj jedan djelatnik. Takvi strojevi danas više nisu u proizvodnji, već se proizvode automati i CNC strojevi, gdje može jedan djelatnik opsluživati više strojeva.

Također vidljivo je iz Registra osnovnih sredstava da je datum nabave 2022 godina, iz čega proizlazi da su većina navedenih osnovnih sredstava kupljeni 2022 godine kao polovni, i kao takvi zavedeni na listu.

Sve strojeve koje smo zatekli na lokaciji MAJUR više nisu u proizvodnom ciklusu, jer su zastarjeli, većina devastirani (poskidani bitni dijelovi), te kao takvi mogu

poslužiti samo za rezervne dijelove ili kao sekundarna sirovina, što sam ja i naveo u svom Elaboratu od rednog broja 7 – 23.

U mom Elaboratu kao polazišnu osnovu uzeo sam cijenu novo nabavnih takvih strojeva, ili kao zamjensku vrijednost.

Primjer izračuna:

U svom Elaboratu pod rednim brojem 2. naveo sam da se radi o Robotu za zavarivanje, marke DAIHEN, Typ AXMV4AP1 – NEFN, GODINA PROIZVODNJE 2006. Kontaktirajući ovlaštenu tvrtku za prodaju takvih strojeva SERVUS d.o.o. u Čakovcu, došao sam do saznanja da je ta tvrtka i prodala strojeve tvrtci Kamini – proizvodnja d.o.o. u Donjem Miholjcu, 6 komada Robota za zavarivanje.

Danas se roboti toga tipa više ne proizvode, a i snabdijevanje rezervnim dijelovima je jako otežano. Odmak vremena od kupnje do dana procjene prošlo je 18 godina. Robot prilikom pregleda nije više mogao ispunjavati sve zahtjeve koji se pred njega stavljaju, od točnosti, brzine i kvalitete vara.

Danas takvi roboti tip FD – B 6, sa sličnim karakteristikama u tvrtci SERVUS mogu se kupiti za oko 49.885,52 Eura. Taj iznos uvrstio sam u svoj Elaborat i označio ga kao Zamjensku vrijednost.

Koeficijent **K 0** uvrstio sam i **odredio koeficijent 0,5** jer je robot stariji od predvidivog vijeka trajanja robota.

Koeficijent **K 1** kreće se u max. Iznosu od 1,00 , a iznos manji od 0,5 značilo bi da tom sredstvu nije mjesto u osnovnim sredstvima , već ga treba rashodovati. 0,70 koeficijent sam odredio iz razloga što je osnovno sredstvo još uvijek u upotrebi i može relativno dobro ispunjavati svoje zadatke.

Koeficijent **K 2** označava stanje osnovnog sredstva primjereno očekivanju. I tu sam odredio koeficijent od 0,50. Koeficijent je nizak jer Robot za zavarivanje ima iza sebe dugi vijek rada, nije dovoljno precizan prilikom varenja, dosta je podložan kvarovima koje djelatnici sami popravljaju, jer servisa za tako stare strojeve više nema.

Koeficijent **K 3** pokazuje koliko su promatrana sredstva tržišno kurentna i tržišno interesantna. Zbog godina koliko je robot u upotrebi te potrebe za većim servisom robot nije potpuno konkurentan i relativno slabo je tržišno konkurentan, te sam taj koeficijent odredio sa 0,60.

Sa gore navedenim koeficijentima došao sam do iznosa od 5.237,97 Eur-a. Čak su mi u tvrtci SERVUS potvrdili da je to iznos koji je danas realan za takav robot.

Takav način izračuna tržišne vrijednosti primijenio sam za sve strojeve i opremu koja mi je dana na procjenu.

1. Utvrđivanje nabavne ili zamjenske vrijednosti – **Koeficijent KO**

Najpovoljniji su slučajevi kada imamo dokumentiranu ili na drugi način poznatu nabavnu vrijednost promatranog sredstva, a tada u pravilu postoji i podatak o datumu nabave i možda podatak o početku korištenja sredstva, odnosno o njegovoj starosti. Ta dva podatka su usko povezana, jer se nabavna vrijednost tokom godina starosti ili tokom godina korištenja iskorištava i postupno se smanjuje preostala korisnost kao i vrijednost. Ako nije poznata nabavna vrijednost, potrebno je kao zamjenu nabavnoj vrijednosti utvrditi zamjensku vrijednost procjenom, koja vrijednost se smješta u vrijeme mogućeg početka korištenja, odnosno u vrijeme nabave. Ako nema dokumenata o nabavi sredstva, starost sredstva se često može utvrditi iz podataka proizvođača sredstva o godini proizvodnje sredstva na pločici proizvođača na pokretnini. Ako nema ni tog podatka preostaje da se temeljem vidnog stanja sredstva procjeni vremenski volumen njegovog korištenja ili njegova starost, i tada se procjenjuje zamjenska vrijednost u doba početka nabave ili početka korištenja sredstva. Kod procjenjivanja starosti ili vijeka korištenja sredstva često može pomoći podatak o izvršenim radnim satima kod radnih strojeva.

Koeficijent KO je u direktnoj vezi sa starošću, odnosno sa predvidivim vijekom dotičnog sredstva, a kreće se u granicama od 1 za potpuno novo sredstvo do 0,5 za sredstvo koje je starije od predviđenog vijeka trajanja.

Kada se utvrde ta dva elementa, nabavna ili zamjenska vrijednost i starost sredstva, moguće je preći na utvrđivanje faktora preostalih vrijednosti.

Koeficijent KO definira preostalu korisnost promatranog sredstva, koja je zavisna od procijenjenog mogućeg vremenskog vijeka korištenja sredstva i njegovog dosadašnjeg vremenskog korištenja, te je izražen kao preostali korisni dio nabavne ili zamjenske vrijednosti.

Dosadašnja iskorištenost u smislu otpisa vrijednosti (temeljem koje se utvrđuje preostala vrijednost) odgovarajuća je klasičnoj amortizaciji, ali ne po računovodstvenom modelu, već po modelu ekonomskog diskontnog toka, uz uvažavanje procijenjenog mogućeg radnog vijeka promatranog sredstva do njegovog generalnog remonta ili do rashoda i otpisivanje njegove dosadašnje iskorištenosti.

Utvrđivanje mogućeg vijeka korištenja sredstva stvar je procjenitelja i njegovog iskustva. Primjera radi , sredstva IT tehnike mogu se cijeliti na 5 do 8 godina, kancelarijski namještaj 15 do 20 godina, poljoprivredna mehanizacija i radni strojevi 10 do 20 godina. Kod klasičnih alatnih strojeva koji većinom služe u

održavanju uzima se vijek korištenja 20 do 30 godina, dok u CNC strojevima visoke produktivnosti taj vijek može biti 10 do 15 godina.

1. Utvrđivanje tehnološke spremnosti ili preostale tehnološke vrijednosti ili tehnološke zastare **K 1**

Sredstva starijeg datuma proizvodnje podliježu smanjenju vrijednosti s osnova tehnološke zastare. Taj faktor je pokazatelj tehnološkog nivoa promatranih sredstava u odnosu na današnji tehnološki nivo sredstava istih korisničkih karakteristika. Ali unatoč tomu tu tehnološku zaostalost ne možemo zanemariti, ali oprezno bez znatnijeg smanjenja, možda ne ispod 0,50.

Koeficijent K 1 obuhvaća kompleksno polje procjene od procjene tehnološke spremnosti samog sredstva do procjene uklopljenosti sredstva u tehnologiju proizvodnog procesa u kojem se dotično sredstvo eksploatira. Servisna spremnost kao i opremljenost rezervnim dijelovima je također predmet procjene ovog koeficijenta koji se kreće u maksimalnoj vrijednosti 1 pa do 0,5, jer manja vrijednost značila bi da tom sredstvu uopće nije mjesto u listi osnovnih sredstava, već je trebalo biti predloženo za rashod.

2. Utvrđivanje preostale vrijednosti uvjetovano fizičkim stanjem – koeficijent tehničkog stanja – **K – 2**

To je koeficijent koji smanjuje preostalu vrijednost nabavne ili zamjenske vrijednosti uvažavajući fizička oštećenja, neispravnosti, nedostatke ili nekompletnost promatranog sredstva ili za neutvrđenu, odnosno upitnu ispravnost, koja oštećenja ili nedostaci smanjuju vrijednost sredstva. Ako smo koeficijent KO utvrdili u vrijednosti za ispravno i sredstvo u funkciji, a ono to nije, to zavisno o stupnju neispravnosti ili neizvjesnosti u moguću popravak i dovođenje sredstva u ponovnu funkciju, koeficijent K 2 se može kretati čak ispod 0,40 i time dovesti promatrano sredstvo do vrijednosti korisnog otpada.

$K_2 = 1$, označava stanje sredstva primjereno očekivanom stanju sredstva te starosti. Kada je taj koeficijent manji od 1 sredstvo je u lošijem stanju od očekivanog, a kada je koeficijent veći od 1 onda je sredstvo u boljem stanju od očekivanog stanja za tu starost.

3. Koeficijent tržišne prihvatljivosti – ekonomske proizvodnosti **K – 3**

Taj koeficijent pokazuje koliko su promatrana sredstva tržišno kurentna i tržišno interesantna. Kod ovog koeficijenta može se javiti više elemenata kod kojih je potrebno procijeniti njihov utjecaj na tržišnu prihvatljivost. Tu se uključuje i stanje ugrađenosti promatranog sredstva u prostor postojeće lokacije ili u samu nekretninu. Ako se procjena vrijednosti vrši zbog potrebe tržišnih aktivnosti, tada je za pretpostaviti, da će procijenjena sredstva mijenjati svoju lokaciju, a to znači i potrebnu demontažu s postojeće lokacije i ugradnju u uvjete nove lokacije. To je u pravilu razlogom da za takva sredstva slabi tržišni interes, odnosno tržišna prihvatljivost. K 3 obuhvaća ekonomičnost, proizvodnost i organizaciju rada. Vrijednost samo teoretski može doseći vrijednost $K\ 3 = 1$. U uskoj je vezi sa koeficijentom K 1, jer tehnološki neprilagođeno sredstvo ne može dati optimalne ekonomske efekte.

Sigurno da ne postoji egzaktno i „jedino ispravno“ tumačenje, no dobro je imati mogućnost prema kojoj će na kraju eventualne razlike ili pogreške biti svedene na najmanju mjeru.

Uspoređujući listu strojeva prednika KAMINI – PROIZVODNJA, a koji su procijenjeni 2016 godine, koju mi je dostavio HAVOR, koji je razlučni vjerovnik na pokretnoj imovini, može se zaključiti da od 226 navedena osnovna sredstva na listi prilikom vršenja procjene predloženo mi je 45 osnovna sredstva, što znači da 181 osnovno sredstvo nije procijenjeno.

U mom Elaboratu 45 osnovna sredstva su procijenjeni na iznos od 184.901,15 Eur-a.

Također sam procijenio i osnovna sredstva koja nisu na listi koju mi je dostavio HAVOR, a odnosi se na 31 osnovno sredstvo koje sam procijenio na iznos od 23.951,66 Eur-a.

Na osnovu gore iznesenog smatram da sam procjenu strojeva i opreme izvršio na korektan način te da nisam niti jednoj strani podilazio niti pogodio.

Ako je potrebno još kakovo objašnjenje stojim vam na usluzi.

U Bjelovaru, 23.10.2024 godine.

STALNI SUDSKI VJEŠTAK
KREŠIMIR ANTULOV